

TURKEY'S UNHEARD VOICES

Unutulma Hakkı: Dijital Çağda Kişisel Verilerin Korunmasına Hukuki Bir Bakış

LAW

Öz

Sosyal medyanın hayatımız üzerindeki kalıcı etkisi göz önüne alındığında, bu süreçte bazı kusurların bulunması şaşırtıcı değildir. Sosyal medya kullanırken, bazen bilinçli olarak, bazen de istemeden kendimiz veya başkaları hakkında bilgi paylaşıyor ya da belki de ifşa ederiz. Bazen kendiniz hakkında hiç de nazik olmayan yorumlarla karşılaşır ya da size ait özel bilgilere rastlarsınız, her iki durumda da rahatsız olursunuz. İlk içgüdümüz, bu veriyi kimin paylaştığını öğrenmek ve içerikte sizi ilgilendiren kısmın kaldırılmasını talep etmektir. Ama ya onlara ulaşamazsanız ya da taleplerinizi kabul etmezlerse? İşte burada **Unutulma Hakkı** devreye girer.

Detaylı Bilgi

Unutulma Hakkı, bireylerin belirli kişisel verilere erişimini sınırlayarak, geçmişle kalıcı bir bağ olmadan onurlarıyla yaşayabilmelerini sağlayan bir kavramdır. Bu hak, üçüncü bir tarafın kişisel verilerine erişmesi durumunda engeller veya yasal sonuçlar getirir, böylece bireylerin yeni bir başlangıç yapmalarını sağlar. Temelde kişisel veri korumasının bir uzantısı olan bu hak, insanların dijital ayak izlerini kontrol etmelerine daha fazla olanak sağlar. Bireylerin geçmiş bilgileri nedeniyle sosyal olarak dışlanmalarını önler ve onlara eskimiş veya alakasız geçmiş detayları sürekli hatırlatılmadan ilerleme fırsatı sunar.

Hukuki olarak, unutulma hakkı, zamanla alakasız hale gelen ve daha önce yasal olarak yayınlanmış kişisel bilgilerin kaldırılması veya erişim kısıtlanması talebi olarak tanımlanır. Bu, bireylerin haber makaleleri, yorumlar veya diğer dijital kayıtlar gibi belirli içeriklerin arama motorlarından indekslenmesini istemelerine veya bunların itibarlarını olumsuz etkileyorsa silinmesini istemelerine olanak tanır.

Anayasa'nın 20. maddesine göre, bireyler kişisel verilerinin korunmasını talep etme hakkına sahiptir. Bu, verilerinin nasıl kullanıldığını bilme, bunlara erişme ve gerektiğinde düzeltme veya silme talebinde bulunma hakkını içerir.

Unutulma Hakkı Ne Zaman Kullanılabilir?

Unutulma hakkı, güçlü bir gizlilik koruma aracı olsa da her durumda uygulanmaz. Mahkemeler ve düzenleyici kurumlar, bireylerin kişisel veri koruma hakkını kamuoyunun bilgiye erişim hakkıyla beraber dikkatlice dengelemelidir.

Bireylerin unutulma hakkını kullanabileceği bazı durumlar şunlardır:

- **Eskimiş veya alakasız içerik:** Bilgi artık alakalı olmasa da bir bireyin hayatını olumsuz etkilemeye devam ediyorsa kaldırılmasını talep edilebilir.

- **Yanlış, iftira veya zararlı içerik:** Bir yayında yanlış suçlamalar, hakaretler veya nefret söylemi varsa ve bir kişinin itibarını zedeliyorsa, bu içerik kaldırılabilir—ancak genellikle önce yasal işlem gerekir.
- **Hassas kişisel veriler:** Sağlık kayıtları, dini inançlar veya siyasi görüşler gibi özel ayrıntılar rızasız olarak yayınlandıysa, bireyler bunların kaldırılmasını talep edebilir.
- **Çocuklarla ilgili içerik:** İçerik bir küçüğe ilişkinse, bu içerik daha kolay kaldırılır, çünkü çocuğun çıkarı önceliklidir.
- **Rızasız içerik:** Bir kişinin özel bilgileri rızası olmadan paylaşıldıysa, kaldırılmasını talep edebilir. Ancak kendileri paylaştıysa, durum farklı şekilde değerlendirilir.
- **Yanlış veya yanıltıcı tasvirler:** İçerik bir bireyi yanlış veya çarpık bir şekilde temsil ediyorsa, kaldırılması için başvuruda bulunulabilir.
- **Güvenlik riskleri:** Bilgi kimlik hırsızlığı, dolandırıcılık, takip veya diğer zararlı eylemlere maruz kalma riski taşıyorsa, kaldırılması için başvurulabilir.
- **Ceza kayıtları:** Geçmiş bir suç artık kamu çıkarına alakalı değilse, bireyler bunun kaldırılmasını talep edebilir. Ancak bu, ciddi suçlar veya kamu güvenliği ile ilgili durumlarda geçerli değildir.
- **Haber içeriği:** İçerik gazetecilik faaliyeti kapsamında yayınlandıysa kaldırılması daha zordur, çünkü basın özgürlüğü söz konusudur. Ancak bilgi eskimiş, yanıltıcı veya gereksiz derecede zararlıysa, yine de kaldırılması düşünülebilir.

Genel olarak, unutulma hakkı bireylerin dijital geçmişlerinden belirli içeriklerin kaldırılmasını talep etmelerine yardımcı olsa da, her talep doğrudan kabul edilmeli ve bireysel haklar ile kamuoyunun bilgiye erişim hakkı arasında denge kurulmalıdır.

Unutulma Hakkı Çerçevesinde İçerik Kaldırma Talebi Nasıl Yapılır?

Unutulma hakkını kullanmak için bireylerin belirli bir süreci takip etmeleri gerekir. İlk adım, genellikle Google gibi bir arama motoru olan ilgili veri sorumlusuna yazılı bir talep göndermektir. Türkiye'nin Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (KVKK) 13. maddesine göre, bu talep:

- Tam ad ve kimlik bilgileri (T.C. kimlik numarası veya yabancılar için pasaport numarası)
- Bildirim için iletişim bilgileri ve adres
- Hangi içeriğin kaldırılmasının istendiğini ve nedenini açıklayan ayrıntılı bir açıklama içermelidir.

Arama motoru, talebi 30 gün içinde değerlendirmek ve yanıt vermekle yükümlüdür. Kabul edildiğinde, belirtilen içerik arama sonuçlarından kaldırılır. Reddedilirse veya bu süre içinde yanıt verilmezse, bireyin KVKK'ya şikayette bulunma hakkı vardır.

Bu şikayet, karar bildiriminin alındığı tarihten itibaren 30 gün içinde yapılmalıdır—hiçbir yanıt gelmezse, orijinal talepten itibaren 60 gün içinde yapılabilir. KVKK daha sonra durumu inceleyerek, içerik kaldırılmasının gerek olup olmadığını, bireysel haklarla kamuoyunun bilgiye erişim hakkı arasında denge kurarak belirler.

KVKK, bireyin temyizinin lehine karar verirse, arama motoru ilgili içeriği kaldırmakla yükümlü hale gelir. Diğer yandan, bireyler bu karardan memnun olmazlarsa, yasal kanallar aracılığıyla daha fazla işlem yapabilirler. İftira, hakaret veya kişisel hak ihlali gibi durumlar söz konusu olduğunda, ayrıca ayrı yasal işlem yapma hakları vardır; bu da mahkemenin arama motorlarından içeriği kaldırma veya tamamen silme emri vermesine yol açabilir.

Sonuç

Genel olarak, unutulma hakkı dijital kürenin rekabetçi dünyasında temel bir hukuki araçtır. İnsanların kişisel yaşamlarını geri kazanmalarını ve kimliklerinin geçmiş eylemleriyle tanımlanmamasını sağlar. Bu hak, kamuoyunun bilgiye erişim hakkı ve basın özgürlüğü ile daima dengelenmelidir.

Teknolojik gelişmeler, dijital gizlilik ve kişisel veri koruma konusunda gelecekte büyük tartışmalara yol açacaktır: insanların mümkün olduğunca ilerlemesine fırsat vererek, aynı zamanda gerçekten önemli olduğunda bilgiyi erişilebilir kılma dengesini nasıl kuracağız?

Defne Gündemir